

Ključna primerjava: LEADER in LEADER/CLLD v Sloveniji

Pripravila: Tomaž CUNDER, mag. Matej BEDRAČ

Lenart, 25. maj 2018

Osnovni namen uvodne predstavitve je osnovna primerjalna analiza med izvajanjem celovitega in uravnoveženega lokalnega razvoja v programskih obdobjih 2007 – 2013 in 2014 – 2020.

- **Uvod**
- **Zgodovinsko ozadje**
- **Osnovni kazalniki izvajanja ukrepov LEADER v programskem obdobju 2007-2013**
- **Primerjalna analiza pristopov LEADER in CLLD v Sloveniji**
- **Vsebinska analiza Strategij lokalnega razvoja**
- **Sklepi in priporočila za prihodnost**

Slovenija ima v primerjavi z drugimi državami EU, razmeroma dolgo tradicijo z izvajanjem lokalnega razvoja. Razvoj je bil postopen in je večinoma zasledoval koncept "Od spodaj navzgor".

- **Program "Celostni razvoj podeželja in obnovitev vasi" (CRPOV) (1991-2002).**
- **Razvojni programi za podeželje (1996-2006) SAPARD (pred pristopom).**
- **Brez ukrepa LEADER v prvem triletnem obdobju članstva (2004-2006).**
- **Program razvoja podeželja 2007-2013: ukrep LEADER**
- **Program razvoja podeželja 2014-2020: LEADER / CLLD**

Izvajanje ukrepa LEADER v okviru Programa razvoja podeželja 2007-2013

- **33 ustanovljenih lokalnih akcijskih skupin**
- **LAS so bile zelo heterogene v smislu organizacije in ciljev, pristopa in članstva.**
- **Izvedenih je bilo več kot 1.400 projektov. Najmanjši znesek za projekt je znašal 1.346,23 EUR, najvišji znesek pa 329.651,85 EUR.**
- **Povprečno število projektov, ki jih je izvajala posamezna lokalna akcijska skupina, je bilo 44. LAS "Med Snežnikom v Nanosu" je odobrilo 93 projektov s povprečnim zneskom 11.000 EUR. Povprečna vrednost projektov LAS "Toti", ki je imela najmanjše število odobrenih projektov (18), je bila 50.000 EUR.**
- **Število projektov sodelovanja: 8 (4 medregionalni in 4 mednarodni).**
- **Večina projektov je prispevala k izboljšanju kakovosti življenja in diverzifikaciji dejavnosti na podeželskih območjih (predvsem projekti na področjih podeželskega turizma in spodbujanju podjetništva).**

Razpoložljiva finančna sredstva za izvajanje CLLD/LEADER in izvajanje podukrepov

Skupna sredstva v programskem obdobju 2014-2020: 95 milijonov EUR

- **EKSRP 52 milijonov EUR**
- **ESRR 37,5 milijona EUR**
- **EMFF 6,5 milijona EUR**

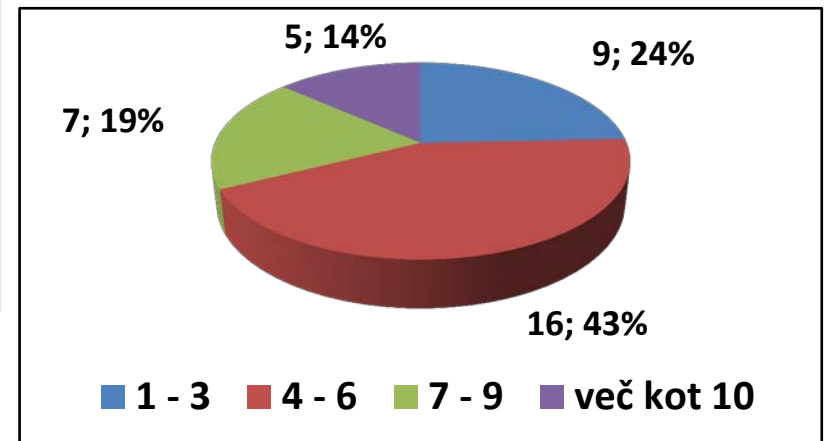
Finančni viri v LDS so dodeljeni za izvajanje 4 podukrepov:

- **Pripravljalna podpora (20.000 EUR za potrjeno SLR)**
- **Izvajanje projektov (operacij) v okviru strategije CLLD, kjer posamezni skladi pokrivajo naslednje deleže upravičenih stroškov:**
 - **do 85% (EKSRP)**
 - **do 80% (ESRR)**
 - **od 50 do 100% (EMFF)**
- **Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS (razpoložljiva sredstva 4 milijona EUR (1. javni razpis - 1.000.000 EUR, 2. javni razpis - 1.500.000 EUR))**
- **Tekoči stroški in animacija - pokriva vodilni sklad**

CLLD/LEADER lokalne akcijske skupine v Sloveniji v programskem obdobju 2014-2020

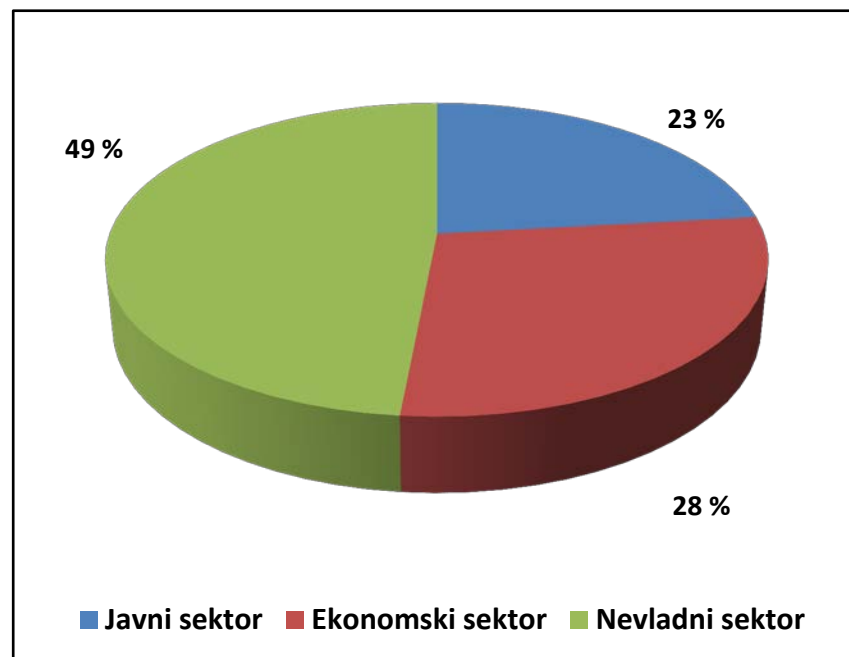
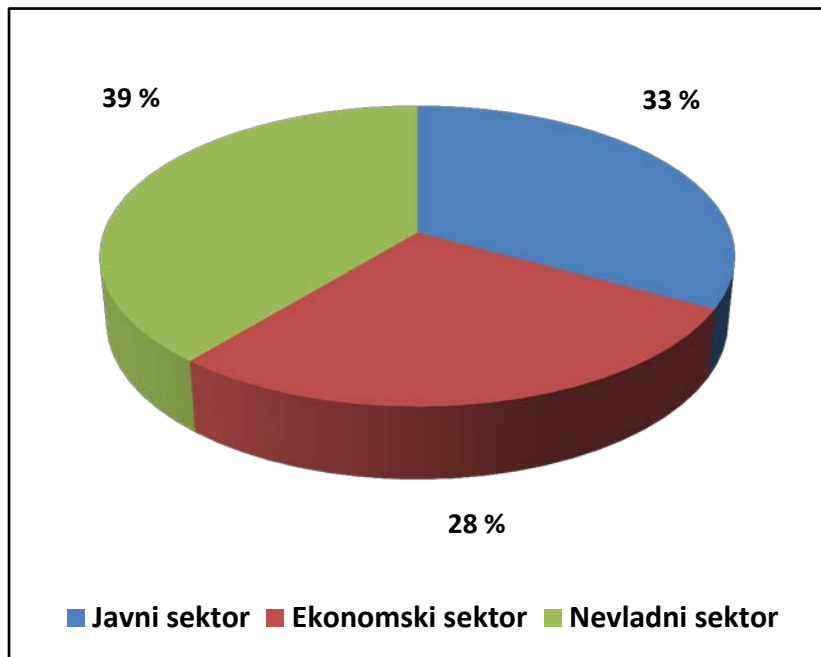
- 13 območij LAS v celoti ali deloma leži na tki. problematskih območjih
- Skoraj 2/3 vseh LAS (24) leži na območju vzhodne kohezijske regije
- Struktura LAS glede na število vključenih občin:

Kazalniki izvajanja lokalnega razvoja v obdobjih 2007 – 2013 in 2014 - 2020

Kazalnik	LEADER 2007-2013	CLLD 2014-2020
Število lokalnih akcijskih skupin (LAS)	33	37
Delež površine Slovenije	95 %	100 %
Število vključenih prebivalcev	1.269.308	1.948.389
Formalna oblika LAS	Pogodbeno partnerstvo, društvo, zadruga, konzorcij	Pogodbeno partnerstvo
Razpoložljiva sredstva	30,7 million EUR	95 million EUR
Povprečna višina sredstev (EUR/LAS)	880.000 EUR	2.133.000 EUR
Število vključenih skladov	1 - EAFRD	3 - EAFRD, ERDF, EMFF.
Vodilni sklad	EARDF	EARDF (30), ERDF (6) EMFF (1)

Struktura partnerstev 2007 – 2013 in 2014 - 2020

Tematsko področje 1: Ustvarjanje novih delovnih mest (22,3 mio. EUR; 35,8 %)

Skupina razvojnih ciljev	Število	Delež (%)
Skupina 1: Spodbujanje podjetništva in inovativnosti	23	23,7
Skupina 2: Spodbujanje povezovanja	18	18,6
Skupina 3: Dvig zaposlenosti	18	18,6
Skupina 4: Trženje proizvodov	18	18,6
Razvojni cilj 5: Podporno okolje	20	20,6
Skupaj	97	100,0
Povprečno število opredeljenih razvojnih ciljev na LAS	2,6	
Opredeljene vrednosti kazalnikov:	Število	Delež od sredstev za tematsko področje (%)
• Novo ustvarjena delovna mesta	141	29,4
• Novo izpostavljena inovativna partnerstva	101	11,9

Tematsko področje 2: Razvoj osnovnih storitev (15,2 mio. EUR; 24,3 %)

Skupina razvojnih ciljev	Število	Delež (%)
Skupina 1: Razvoj infrastrukture	20	26,0
Skupina 2: Izboljšanje kakovosti življenja	25	32,5
Skupina 3: Ohranjanje kulturne dediščine	10	13,0
Skupina 4: Razvoj turizma	12	15,6
Skupina 5: Spodbujanje lokalne samooskrbe	10	13,0
Skupaj	77	100,0
Povprečno število opredeljenih razvojnih ciljev na LAS	2,1	
Opredeljene vrednosti kazalnikov:	Število	Delež od sredstev za tematsko področje (%)
• Podprti investicijski projekti in operacije	208	25,5
• Novi programi, storitve, pristopi in produkti	164	24,5

Tematsko področje 3: Varstvo okolja in ohranjanje narave (14,6 mio. EUR; 23,3 %)

Skupina razvojnih ciljev	Število	Delež (%)
Skupina 1: Ohranjanje okolja in narave	24	30,4
Skupina 2: Ohranjanje biotske raznovrstnosti	8	10,1
Skupina 3: Izboljšanje stanja okolja	23	29,1
Skupina 4: Uporaba obnovljivih virov energije	13	16,5
Skupina 5: Ohranjanje naravne dediščine	11	13,9
Skupaj	79	100,0
Povprečno število opredeljenih razvojnih ciljev na LAS	2,1	
Opredeljene vrednosti kazalnikov:	Število	Delež od sredstev za tematsko področje (%)
• Izvedeni okoljski programi in operacije	160	35,9
• Programi okoljskega ozaveščanja in informiranja	155	13,9

Tematsko področje 4: Večja vključenost mladih, ženski in drugih ranljivih skupin (10,4 mio. EUR; 16,6 %)

Skupina razvojnih ciljev	Število	Delež (%)
Skupina 1: Povečanje vključenosti ranljivih skupin	18	26,1
Skupina 2: Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja	18	26,1
Skupina 3: Izboljšanje življenjskih pogojev za ran. skupine	10	14,5
Skupina 4: Izboljšanje socialne mreže	18	26,1
Skupina 5: Izboljšanje demografskih trendov	5	7,2
Skupaj	69	100,0
Povprečno število opredeljenih razvojnih ciljev na LAS	1,9	
Opredeljene vrednosti kazalnikov:	Število	Delež od sredstev za tematsko področje (%)
• Programi, operacije in storitve za vključevanje	166	35,2
• Neposredno vključevanje pripadnikov ranljivih skupin	3.256	21,8

Sklepi in izzivi za prihodnost

- **Izvajanje pristopa CLLD je veliko zahtevnejše od izvajanja prejšnjega programa LEADER.**
- **Nevladni sektor (fizične osebe, družbe, mala podjetja ...) nima dovolj sredstev za sofinanciranje projektov.**
- **Močno vlogo občin bi bilo treba ublažiti z aktivnim sodelovanjem z drugimi zainteresiranimi akterji razvoja podeželskega prostora.**
- **LAS bi se morale osredotočiti na projekte, ki podpirajo čim širše sodelovanje lokalnih akterjev in se izogibati projektom, ki vključujejo ozek, zaprt krog igralcev (občine, druge javne ustanove, inštitucije, ki se lahko financirajo iz drugih virov).**
- **Ukinitev ukrepov 322 Obnova vasi in 323 Ohranjanje dediščine so in bodo negativno vplivali na heterogenost in inovativnost izvajanja tovrstnih projektov.**
- **Vztrajati pri strateškem razvoju, ki je podprt iz več skladov (dodatna vključitev Evropskega socialnega sklada v izvajanje CLLD)**
- **Poenostavitev postopkov in poenotenje pravil za izvajanje pristopa CLLD (zlivanje skladov).**

